

SPRAWOZDANIE Z III KONGRESU KRYMINOLOGICZNEGO. 23–24 WRZEŚNIA 2024 R. BIAŁYSTOK

Emilia Jurgielewicz-Delegacz

Katedra Prawa Karnego i Kryminologii
Uniwersytet w Białymstoku, Polska
ORCID: 0000-0002-3005-8401
e-mail: e.jurgielewicz-delegacz@uwb.edu.pl

Justyna Omeljaniuk

Katedra Prawa Karnego i Kryminologii
Uniwersytet w Białymstoku, Polska
ORCID: 0000-0002-8206-5304
e-mail: j.omeljaniuk@uwb.edu.pl

Magdalena Perkowska

Katedra Prawa Karnego i Kryminologii
Uniwersytet w Białymstoku, Polska
ORCID: 0000-0002-9495-132X
e-mail: m.perkowska@uwb.edu.pl

W dniach 23–24 września 2024 r. odbyła się III edycja Kongresu Kryminologicznego¹ (KK)² w Białymstoku. Gospodarzami tegorocznej konferencji były Katedra Prawa Karnego i Kryminologii Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku oraz działające przy niej Koło Naukowe Prawa Karnego i Kryminologii.

Kongres to cykliczne³ ogólnopolskie wydarzenie naukowe, którego głównym organizatorem jest Polskie Towarzystwo Kryminologiczne im. prof. S. Batawii (PTK), a współorganizatorami – katedry polskich jednostek naukowych, zajmujące się badaniami z zakresu kryminologii. I KK odbył się w dniach 25–26 września 2019 r. w Warszawie, a współorganizatorem wydarzenia był Zakład Kryminologii Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (INP PAN). W dniach 8–9 września 2022 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie miał zaś miejsce II Kongres, a jego współorganizatorami były Katedra Kryminologii UJ oraz Koło Naukowe Kryminologii Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa UJ⁴. Celem trzeciego już KK było umożliwienie spotkania polskim kryminologom oraz kryminologom reprezentującym różne dziedziny nauki i ośrodki akademickie, zajmującym się badaniem przestępczości, zagadnieniami związanymi z wiktymizacją, polityką kryminalną, dewiacjami społecznymi czy problemami penitencjarnymi i postpenitencjarnymi. Kongres od lat stanowi platformę umożliwiającą

1 III Kongres Kryminologiczny - projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez ministra edukacji i nauki w ramach programu Doskonała nauka II – Wsparcie konferencji naukowych (KONF/SN/0462/2023/01).

2 III Kongres Kryminologiczny, <https://konferencje-prawo.uwb.edu.pl/kongres-kryminologiczny> [dostęp: 29.12.2024].

3 Zob. więcej Polskie Towarzystwo Kryminologiczne im. prof. Stanisława Batawii, <https://inp.pan.pl/towarzystwa-naukowe/polskie-towarzystwo-kryminologiczne-im-prof-stanislaw-batawii/> [dostęp: 29.12.2024].

4 M. Powszedniak, D.J. Wzorek, *Sprawozdanie z II Kongresu Kryminologicznego*, „Biuletyn Kryminologiczny” 2023, nr 29, s. 219–221.

prezentację osiągnięć naukowych poprzez zaprezentowanie najnowszych wyników prowadzonych badań naukowych, wymianę doświadczeń i konfrontację efektów własnych prac z rezultatami badań innych naukowców i naukowczyń. Ponadto ma wpływ na promowanie badań z zakresu nauk społecznych, ich rozwoju i osiągnięć w zakresie badań nad przestępczością oraz zagadnień z nią związanych. Konferencja stanowi miejsce dysputy naukowej pomiędzy badaczami oraz badaczkami o różnym stopniu doświadczenia i wiedzy, a także stwarza możliwość nawiązywania współpracy pomiędzy przedstawicielami polskiej nauki z różnych jednostek naukowych, pomiędzy nimi a praktykami, którzy w swoich zawodach mają kontakt z przestępczością czy przestępcami.

Pierwszego dnia na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku odbyła się uroczysta inauguracja wydarzenia, które otworzyła przewodnicząca komitetu organizacyjnego prof. dr hab. Katarzyna Laskowska – kierownik Katedry Prawa Karnego i Kryminologii oraz wiceprezes PTK – jednocześnie oddając głos zebranim gościom, którzy chcieli przemówić do zebranych kryminologów. Następnie uczestnicy obrad wzięli udział w I sesji plenarnej, którą poprowadził prof. dr hab. dr h.c. Emil W. Pływaczewski. Wykład poświęcony przestępczości w państwach Azji Centralnej na tej sesji wygłosiła prof. dr hab. Katarzyna Laskowska. Odniosła się ona w swoim wystąpieniu do fenomenu i etiologii różnych kategorii przestępczości w poszczególnych państwach Azji Centralnej. Ukazała dynamikę oraz specyfikę zjawiska, a także społeczno-ekonomiczno-polityczne podłoże jego rozwoju.

Następnie odbyły się trzy sesje panelowe, w których wystąpienia prelegentów odbyły się równolegle w kilku panelach. W I sesji zatytułowanej *Zagadnienia teoretyczne i metodologiczne w kryminologii* odbyło się pięć paneli zatytułowanych:

- *Metody badań kryminologicznych* (moderowany przez dr. hab. Pawła Ostaszewskiego);
- *Prognozowanie kryminalne – podejście interdyscyplinarne* (moderowany przez dr. hab. Wojciecha Zalewskiego, prof. UG);
- *Nieletni wczoraj i dziś: przestępczość i zachowania dewiacyjne młodzieży w XXI wieku* (moderowany przez dr. hab. Dagmarę Woźniakowską, prof. UW);
- *Kryminologiczne aspekty wolności* (moderowany przez dr. hab. Renatę Szczepanik, prof. UŁ);
- *Krajowe i międzynarodowe konteksty kryminologii* (moderowany przez dr. hab. Sławomira Redo).

W kolejnej – II – sesji panelowej pt. *Badania nad przestępczością – od teorii do praktyki* uczestnicy wzięli udział w następujących panelach:

- *Współczesne negatywne zjawiska społeczne* (moderowany przez prof. dr. hab. Katarzynę Laskowską);
- *Zielone oblicza kryminologii* (moderowany przez prof. dr. hab. Wiesława Pływaczewskiego);
- *Ekokryminologia* (moderowany przez dr. Dianę Dajnowicz-Piesiecką);
- *Profilaktyka przestępczości* (moderowany przez dr. hab. Martę Romańczuk-Grącką, prof. UWM);
- *Kara jako reakcja na przestępczość* (moderowany przez dr. hab. Jarosława Utrat-Mileckiego, prof. UW).

Z kolei w ostatniej tego dnia III – sesji panelowej pt. *Kryminologia i reakcja na przestępczość* odbyły się następujące panele:

- *Współczesne zagrożenia przestępczością* (moderowany przez dr. hab. Piotra Chlebowicza, prof. UWM);
- *Nieletni sprawcy i małoletnie ofiary* (moderowany przez dr. hab. Justynę Karaźniewicz, prof. UKW);
- *Środki reakcji prawnej na przestępczość* (moderowany przez dr. hab. Annę Świerczewską-Gąsiorowską, prof. WSPiA);
- *Izolacja penitencjarna z perspektywy kryminologii* (moderowany przez dr. hab. Monikę Kotowską, prof. UWM).

Obrady drugiego dnia Kongresu odbyły się z kolei w hotelu Ibis Styles w Białymstoku. Organizatorzy zaplanowali na ten dzień dwie sesje panelowe. Pierwsza z nich – *Zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego państwa* – obejmowała następujące panele:

- *Fenomen współczesnej przestępczości* (moderowany przez dr. Emilię Jurgielewicz-Delegacz);
- *Organy państwowe i instytucje wobec przestępczości* (moderowany przez dr. hab. Marka Fałdowskiego);

- *Migracja i reakcja wobec zjawiska* (moderowany przez dr Magdalenę Perkowską).

Druuga sesja panelowa – *Nowe obszary kryminologii* – składała się z następujących paneli:

- *Kryminologia feministyczna* (moderowany przez dr Magdalenę Grzyb);
- *Cyberprzestrzeń jako obszar badań kryminologicznych* (moderowany przez dr. hab. Wojciecha Filipkowskiego, prof. UWb);
- *Cyberprzestępczość – specyfika i reakcja wobec zjawiska* (moderowany przez dr. Konrada Buczkowskiego).

Konferencję zwieńczyła II sesja plenarna prowadzona przez dr hab. Renatę Szczepanik, prof. UŁ. Podczas sesji głos zabrali kolejno: prof. dr hab. Wiesław Pływaczewski, który przedstawił swój drugi referat pt. *Kryminologia wobec zjawiska masowej degradacji i grabieży światowych zasobów środowiska – bilans sukcesów i porażek*. Profesor w swoim wystąpieniu odniósł się do teoretycznego i praktycznego uzasadnienia badań nad tzw. zielonymi przestępstwami, dokonał też przeglądu wybranych współczesnych przejawów tego rodzaju przestępstw. Następnie, analizując degradację i nielegalną eksploatację światowych zasobów naturalnych, omówił zarówno bilans osiągnięć – czyli inicjatywy na rzecz przeciwdziałaniu temu zjawisku – jak i bilans porażek, wskazując m.in. na deficyt inicjatyw edukacyjnych w zakresie identyfikowania nowych form przestępczości środowiskowej. Na koniec swojego wystąpienia przedstawiciel Olsztyńskiej Szkoły Ekokryminologii zaprosił uczestników do udziału w kolejnej – IV – edycji KK, która odbędzie się w Olsztynie w 2026 r. W tej sesji plenarnej wystąpiły także prof. dr hab. Katarzyna Laskowska i dr hab. Dagmara Woźniakowska, prof. UW (prezesa Polskiego Towarzystwa Kryminologicznego), które przedstawiły referat pt. *Wyzwania współczesnej kryminologii*, a także dokonały podsumowania III KK. Z wypowiedzi prof. Dagmary Woźniakowskiej wynikało, że polscy kryminolodzy prowadzą badania i analizy podobne do tych podejmowanych przez badaczy z Europy i nie tylko. Profesor, wymieniając zagadnienia omawiane podczas Kongresu, podkreśliła, że wiele z nich nawiązywało do tematyki wystąpień zaprezentowanych podczas 24. corocznej konferencji Europejskiego Towarzystwa Kryminologicznego, która w 2024 r. odbyła się w Bukareszcie (Rumunia)⁵.

W Kongresie wzięło udział 149 osób (uczestników czynnych i biernych), w tym 7 profesorów tytularnych, 22 doktorów habilitowanych, 57 doktorów, 33 magistrów, 5 licencjatów, 25 studentów. Podczas obrad przedstawiono 105 referatów – w pięciu sesjach panelowych oraz dwóch sesjach plenarnych (łącznie 20 paneli). Uczestnicy obu dni obrad to reprezentanci ponad 30 ośrodków naukowych, w tym (poza naukowcami z Uniwersytetu w Białymstoku): Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, Akademii Medycznych i Społecznych Nauk Stosowanych w Elblągu, Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, Akademii Policji w Szczytnie, Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie, Collegium Humanum, Instytutu Justologii, Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Menedżerskiej Akademii Nauk Stosowanych w Warszawie, Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza, Polskiej Akademii Nauk, United Nations Studies Association, University College Cork, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Uniwersytetu SWPS, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu w Siedlcach, Uniwersytetu Zielonogórskiego, Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu w Gdyni, Wyższej Szkoły Prawa i Administracji Rzeszowskiej Szkoły Wyższej.

Obrady swoimi wystąpieniami wzbogacili również przedstawiciele Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, NASK-PIB, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, a nawet badacze niezależni. Uczestnikami III KK byli nie tylko przedstawiciele nauki, lecz także praktykujący prawnicy

5 Zob. więcej: 24th Annual Conference of the European Society of Criminology, <https://www.eurocrim2024.com/> [dostęp: 29.12.2024].

oraz funkcjonariusze Policji i Straży Pożarnej. Udział praktyków spoza środowiska uczelnianego pozwolił na poszerzenie zakresu wymienianych poglądów i dał szansę na podjęcie w przyszłości współpracy międzysektorowej przy przeciwdziałaniu i zwalczaniu wybranych kategorii przestępstw i zjawisk patologicznych.

Organizacja dwudniowej konferencji z udziałem tak wielu kryminologów była możliwa m.in. dzięki dofinansowaniu ze środków budżetu państwa, przyznanych przez ministra edukacji i nauki w ramach programu *Doskonała nauka II – Wsparcie konferencji naukowych*. Zrealizowany projekt *III Kongres Kryminologiczny* (KONF/SN/0462/2023/01) był koordynowany przez dr Emilię Jurgielewicz-Delegacz oraz dr Magdalenę Perkowską, które wraz z prof. dr hab. Katarzyną Laskowską były członkiniami komitetu organizacyjnego. Organizatorzy pozyskali także wielu partnerów, którzy wsparli wydarzenie. Pośród nich znaleźli się: Okręgowa Izba Radców Prawnych, Rektor Uniwersytetu w Białymstoku, Miasto Białystok, Międzynarodowe Centrum Badań i Ekspertyz Kryminologicznych oraz księgarnia i wydawnictwo C.H. Beck. Z kolei patronatem medialnym wydarzenie zostało objęte przez TVP Białystok oraz Portal Miejski Białystok Online.

Organizatorzy do komitetu naukowego zaprosili kryminologów z jednostek naukowych z całej Polski. Ostatecznie w skład tego komitetu weszli: prof. dr hab. Janina Błachut (zarząd PTK; Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Ewa M. Guzik-Makaruk (Uniwersytet w Białymstoku), prof. dr hab. Krzysztof Krajewski (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Katarzyna Laskowska (zarząd PTK; Uniwersytet w Białymstoku), prof. dr hab. Zbigniew Lasocik (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. dr h.c. Emil W. Pływaczewski, prof. dr hab. Wiesław Pływaczewski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), prof. dr hab. Irena Rzeplińska (zarząd PTK), prof. dr hab. Maciej Szostak (Uniwersytet Wrocławski), prof. dr hab. Jan Widacki (Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza-Modrzewskiego), dr hab. Piotr Chomczyński, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki), dr hab. Wojciech Filipkowski, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku), dr hab. Beata Gruszczyńska, prof. em. UW, dr hab. Witold Klaus, prof. INP PAN (Instytut Nauk Prawnych PAN), dr hab. Radosław Krajewski, prof. UKW (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego), dr hab. Olga Sitarz, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski), dr hab. Anna Świerczewska-Gąsiorowska, prof. WSPiA (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa), dr hab. Dagmara Woźniakowska, prof. UW (zarząd PTK; Uniwersytet Warszawski), dr hab. Wojciech Zalewski, prof. UG (Uniwersytet Gdański), dr Konrad Buczkowski (zarząd PTK), dr Emilia Jurgielewicz-Delegacz (zarząd PTK), dr Monika Szulecka (zarząd PTK).

Warto wspomnieć, że konferencję poprzez udzielenie patronatu honorowego docenili: minister sprawiedliwości – dr hab. Adam Bodnar, prof. Uniwersytetu SWPS, rzecznik praw obywatelskich – dr hab. Marcin Wiącek, prof. UW, prezydent Miasta Białegostoku – dr hab. Tadeusz Truskolaski, prof. UwB, rektor Uniwersytetu w Białymstoku – prof. dr hab. Mariusz Popławski oraz dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku – dr hab. Artur Olechno, prof. UwB.

Uczestnicy (zarówno czynni, jak i bierni) z pełnym entuzjazmem wymieniali spostrzeżenia na tematy dotyczące wygłaszanych referatów. W stronę referujących skierowano wiele interesujących i szczegółowych pytań, które umożliwiły rozwinięcie przedstawianych wyników badań oraz wymianę doświadczeń między dogmatykami a praktykami.

III KK dał uczestnikom możliwość zaprezentowania najnowszych wyników prowadzonych badań naukowych, wymiany doświadczeń i konfrontacji efektów własnych prac z rezultatami badań innych. W dobie popandemicznej pozwolił na integrację polskiego środowiska kryminologicznego, w tym także młodych badaczy i badaczki, którzy stanowili większość uczestników Kongresu. Niewątpliwie przyczyniło się to do umożliwienia nawiązania współpracy między jednostkami naukowymi, do poznania osób o podobnych zainteresowaniach badawczych, do wymiany doświadczeń czy zaproszenia do współpracy, podjęcia planów tworzenia międzyuczelnianych zespołów badawczych. Nie sposób pominąć także efektu integracyjnego Kongresu. Trzeci już Kongres był wydarzeniem, które ugruntowało integrację naukowców działających w obszarze szeroko rozumianej kryminologii i ułatwiło nawiązywanie współpracy w ramach środowiska naukowego, a także tego środowiska z praktykami.

Bibliografia

Literatura:

Powszedniak M., Wzorek D.J., *Sprawozdanie z II Kongresu Kryminologicznego*, „Biuletyn Kryminologiczny” 2023, nr 29, s. 219–221.

Netografia:

24th Annual Conference of the European Society of Criminology, <https://www.eurocrim2024.com> [dostęp: 29.12.2024].

III Kongres Kryminologiczny, <https://konferencje-prawo.uwb.edu.pl/kongres-kryminologiczny> [dostęp: 29.12.2024].

Polskie Towarzystwo Kryminologiczne im. prof. Stanisława Batawii, <https://inp.pan.pl/towarzystwa-naukowe/polskie-towarzystwo-kryminologiczne-im-prof-stanislaw-batawii/> [dostęp: 29.12.2024].